

γόνου. Τὰ Ἑραῖα διέθηκε πρώτη ἡ Ἱπποδάμεια μετὰ 16 ὅπ' αὐτῆς ὀρισθειῶν Ἑλεῖων γυναικῶν, ἐκτίνουσα χάριν τῇ Ἑρᾷ διὰ τὸν μετὰ τοῦ Πέλοπος γάμον.

Θ. ΛΑΡΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

JEAN MORÉAS

ΜΕΤΑ τὸν Ἑλληνα τὴν καταγωγὴν André Chénier, τὸν γλυκὺν εἰδυλλιακὸν ποιητὴν, τὸν εὐρόντα σκληρὸν θάνατον κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπαναστάσιν, ἡ Γαλλία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σήμερον μεθ' ὑπερφηφανείας καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ ψάλτην τῶν Μουσῶν τιμῶντα ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν χώραν ἐν ἣ ἀνέπτυξε τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον καὶ ἐδοξάσθη, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν γῆν ἐν ἣ ἡ Μοῖρα ἔρρανε τὸ λίκνον του μὲ τὸ θεῖον τοῦτο χάρισμα.

Ὁ Jean Moréas ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1856, εἶναι δὲ ἀπόγονος ἐνὸς τῶν ἡρώων τοῦ Μεσολογίου. Μετέβη εἰς Γαλλίαν δεκαεξέτις, τῇ 1872, ἀλλὰ δὲν διέμεινεν ἐκεῖ καὶ ἐταξέιδευσεν εἰς Ἰταλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἑλλάδα· τῇ 1877 ἐγκατέστη ὀριστικῶς ἐν Παρισίοις. Ἐζῆσε κατ' ἀρχὰς μεμονωμένος, καταγινόμενος εἰς τὰς νομικὰς μελέτας του καὶ ὀλίγον συναναστρεφόμενος τοὺς λογίους. Μόλις τῇ 1882 ἐμφανίζεται εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

Οἱ πρώτοι στίχοι τοῦ Moréas ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ περιοδικὰ τῶν νέων λογίων, τὴν «Ἀνεξάρτητον Ἐπιθεώρησιν», τὴν «Σύγχρονον Ἐπιθεώρησιν» κ.τ.λ. Τῇ 1884 ἐδημοσίευσεν τὸν πρώτον τόμον του· τὰς «Σύρτεις». Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ σχολὴ ἦν ὁ Moréas εἶχε συμπλήξῃ ἤρξαστο καλουμένη «συμβολικὴ». Οἱ νέοι ποιηταὶ ἐκαλοῦντο γενικῶς τότε «παρακμάζοντες» («décadants»)· εἶχε μάλιστα ἰδρυθῇ καὶ ἐφημερίς ὁ «Παρακμάζων» ὑπὸ τοῦ Anatole Baju.

Ἄλλ' ἡ παρακμάζουσα σχολὴ ὑπῆρξεν ἀπλοῦστατα ἀσειότης γενομένη εἰς τὸ κοινὸν καὶ τοὺς κριτικούς ὑπὸ τῶν νεαρῶν λογίων τῆς περιόδου ταύτης· ἡ σχολὴ ἡ ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὴν φιλολογικὴν κίνησιν τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι εἰσέτι συμβολικὴ, ἐπινοηθεῖσα ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Moréas καὶ τῶν φίλων του.

Ὁ Συμβολισμὸς ἰδρύθη μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν «Ἀμβρομελῶν ᾠσμάτων» (Les Cantilènes, 1886) ἀτινα ὁ Anatole France ἔκρινε μετὰ λεπτεῖς εἰρωνείας ἐν τῷ «Χρόνῳ».

Ὁ Moréas καὶ οἱ φίλοι του ἐπεξήτουν νὰ καταρτίψωσι τὸ βασίλειον τῆς ἀρχαίας προσφῳδίας (1), ἀπαλ-

λαττόμενοι τῆς τομῆς τοῦ στίχου, ἀπομακρύνοντες τὴν συστηματικὴν ἐναλλαγὴν τῆς θηλυκῆς καὶ ἀρσενικῆς ὁμοιοκαταληξίας (1) παραδεχόμενοι τὴν χασμῳδίαν (2), ἄλλοτε ὁμοιοκαταληκτοῦντες πλουσίως καὶ ἄλλοτε ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν ἀπλὴν παρήχησιν (3), ἐπιτρέποντες δὲ τὴν ἀσυνταξίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ συμβολισμοῦ, ἡ λέξις αὕτη εἶναι λίαν δηλωτικὴ.

Τῇ 1886 ὁ Moréas ἐδημοσίευσεν δύο ἔργα εἰς πεζὸν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Paul Adam: «Τὸ Τέτον παρὰ τῇ Μιράνδᾳ» καὶ τὰς «Δρας Goubert».

Οὐχ' ἦττον οἱ λόγιοι ἡρέσκοντο ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τοὺς στίχους τοῦ Moréas καὶ ὅτε ἐδημοσίευσεν τῇ 1890 τὸν «Περιπαθὴ Προσκυνητὴν» του, οὗτος ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν ἣν ἠκολούθησεν ἀληθῆς φιλολογικὴ διαδήλωσις. Δύο λίαν κολακευτικὰ ἄρθρα τοῦ Anatole France ἐν τῷ «Χρόνῳ» καὶ τοῦ Maurice Barrès ἐν τῷ «Φιγαρῷ» ἠκολούθησεν ἡ ὀργάνωσις συμποσίου (Φεβρ. 1891) πρὸν τιμὴν τοῦ Moréas· τοῦ συμποσίου τούτου μετέσχον οἱ κορυφαῖοι Γάλλοι ποιηταί, περιστοιχούμενοι ὑφ' ὧν τῶν νεαρῶν λογίων.

Ἀλλὰ τὸν θρίαμβον τῆς συμβολικῆς σχολῆς ἐπηκολούθησε ταχεῖα παρακμὴ, διότι ὁ Moréas συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως ἄλλης ποιητικῆς σχολῆς βασιζομένης ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνολατινικῆς παραδόσεως. Ἡ νέα σχολὴ ὠνομάσθη «Ρωμανικὴ σχολὴ» (école romane).

Ἄλλα ἔργα τοῦ Moréas εἶναι ἡ «Ἐριφίλη», ἡ «Ἐνὸν ἡ μὲ τὸ στυλινὸν πρόσωπον», τὰ «Σύλβια», τὰ «Νέα Σύλβια» καὶ αἱ «Ὁδοὶ» (Les Stances), αἵτινες θεωροῦνται ὡς ἡ καλυτέρα ποιητικὴ αὐτοῦ συλλογὴ.

Μιάς τῶν ὥδων παραθέτομεν ὠραίαν ἔμμετρον μετάρρασιν τοῦ κ. Θρ. Ζωῖοπούλου.

Σὰν ἔρθῃ τὸ φθινόπωρον
Καὶ φύλλα πεθαμένα
Στοῦ γκρέμιου μύλου πέδουνε
Τὴ στέρνα τὴν πλατεῖα,
Κι' ὅταν στίς ἀδειες πόρτες του
Θὲ νὰ βογγοῦν θλιμμένα
Τὰ ἀγέρια, κι' ὅπου ἐγύριζεν
Ἡ πέτρα του ἢ βαρεῖά·
Θα πάω μονάχος νὰ σταθῶ
Στὸ ἔρμυ ἐκεῖνο μέρος
Στὸν τοῖχο ἀγνάντια πού ὁ κισθὸς
Σκεπάζει τὸν ὁ γέρος,
Κι' ὦρα πολὺ στὰ σκυθρωπὰ
Νερά θὰ βλέπω κάτω
Τὴν ὄψιν μου καὶ τὸ στερνὸ
Τὸν ὥπνο τοῦ θανάτου.

(1) Θηλυκὴ ὁμοιοκαταληξία = ἡ καταλήγουσα εἰς ε ᾠφωνον, ἀρσενικὴ δὲ ὁμοιοκαταληξία ἡ μὴ καταλήγουσα εἰς ε ᾠφωνον.

(2) Χασμῳδία = ἡχος δυσάρεστος ἐκ τῆς συναντήσεως φηγνέντος τελικοῦ προηγούμενης λέξεως μετὰ φωνήεντος ἀρκτικοῦ ἐπομένης.

(3) Παρήχησις = ἀτελής ὁμοιότης ἡχου τῆς καταλήξεως.

(1) Προσφῳδία ἐστὶν ἡ κανονικὴ προφορὰ τῶν λέξεων κατὰ τόνον, πνευματισμὸν καὶ χρόνον.

Ὁ Barrès κρίνων τὸν Moréas λέγει ὅτι εἶναι μορφή λίαν ἐνδιαφέρουσα τῆς ποιητικῆς ἀναγεννήσεως ἥτις ἠκολούθησε τὴν παρακμὴν τοῦ ρωμαντισμοῦ καὶ τοῦ νατουραλισμοῦ καὶ ὅτι κατέχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπαλεῖψῃ πᾶν τὸ χυδαῖον, τὸ βαρὺ, τὸ παράχρῳδον καὶ νὰ διατάτῃ μεταλλικὰς καὶ λαξευτάς λέξεις, βραχείας καὶ ἐνδιαφερούσας εἰκόνας ».

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐλάμπρυνε τὴν δόξαν τοῦ Moréas καὶ κατέστησεν αὐτὸν γνωστὸν εἰς τὸ Πανελλήμιον εἶναι ἡ « Ἰφιγένεια », ἑξοχος ἔμμετρος παράφρασις τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου.

Ὅτε δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου ὁ Moréas μετέβη μετὰ τοῦ θιάσου Σιλβαῖν εἰς Ἀθήνας ὅπως διευθύνῃ τὴν παράστασιν τῆς « Ἰφιγένειας », ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τοὺς διαφόρους κριτικούς ὅπως ἐκφέρωσι καὶ δημοσίᾳ τὴν γνώμην των.

Τινὲς δὲν τὴν ὑπεδέχθησαν καὶ τόσον εὐμενῶς, χαρακτηρίσαντες αὐτὸν ὡς κάκιστον συγγραφέα, κάμνοντα ὑπέρμετρον χρῆσιν τῆς λεγομένης « ποιητικῆς ἀδείας » καὶ τρόπον τινὰ ὁμοιάζοντα τὸν Ψυχάρην περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ Ροῦθς ὅτι « ἤθελε νὰ φαίνεται σοφὸς Γάλλος ἐν Ἑλλάδι καὶ σοφὸς Ἕλλην ἐν Γαλλίᾳ ».

Ἄλλοι τοὺναντίον καὶ μετὰ αὐτῶν ὁ διαπρεπὴς λόγιος κ. Ξενοπούλου ἀφείρυσαν ἐνθουσιᾶν καὶ θερμὰ ἄρθρα πρὸς τὴν ποιητὴν « ὁ ὁποῖος μὲ ὄλην τὴν σημασίαν, μὲ ὄλην τὴν κυριολογίαν τῆς λέξεως τιμᾷ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς τὴν ξένην ».

Ἐκ τοῦ ἐξόχως ὠραίου ἀρθροῦ τοῦ κ. Ξενοπούλου ὅπερ ἐδημοσίευσαν αἱ « Ἀθῆναι », ἀποσπῶμεν τὴν θαυμασίαν ταύτην περικοπὴν.

« Ἐλέχθη κάποτε περὶ τοῦ Παναγιώτου Σούτσου, ὅτι ἦτο Γάλλος ποιητὴς γράφων μὲ ψηφία Ἑλληνικά. Προκειμένου περὶ τοῦ Ζάν Μορεάς θὰ ἤδυνάτο τις ν' ἀντιστρέψῃ τὸν παλαιὸν αὐτὸν χαρακτηρισμόν. Ὁ Γάλλος ποιητὴς, ὁ θαυμαζόμενος διὰ τὴν ὑπέροχον εὐγένειαν τῆς ἐμπνεύσεως του, διὰ τὴν λαξευτὴν ἀρμονίαν τοῦ στίχου του, εἶναι κατὰ βάθος καὶ κατ' οὐσίαν ὁ ἀθηναῖος Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος. Ἡ ἀδρὰ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἐνεδύθη τὴν πρώτην σάρκα ἀπὸ τὸν ἄττικὸν ἀέρα, διατηρεῖ εἰς τὰ ἀγιώτατα βᾶθη τῆς ἀποθησαυρισμένης καὶ ἀνεξαλείπτους τὰς πρώτας τῆς μουσικᾶς ἐντυπώσεις. Εἶναι οἱ ἴδιοι ὀφθαλμοί, οἱ ὁποῖοι ἐπρωτοκύτταξαν εἰς τὴν φύσιν τὰς γραμμάς ἐνὸς Τμηττοῦ καὶ εἰς τὴν τέχνην τὰς γραμμάς ἐνὸς Παρθενῶνος. Εἶναι ἡ ἴδια αἴσθησις, ἡ ὁποία ἐπρωτοχάρηκε τὴν ἀπαράμιλλον διαφάνειαν τοῦ αἰθέρος, τὴν ἀνέκφραστον ἀρμονίαν τῶν χρωμάτων, τὴν ὀνειρώδη μαλακότητα τῶν σχημάτων τῆς ἀττικῆς αὐτῆς χώρας. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁργανισμὸς, ὁ ὁποῖος τρυφερὸς ἀκόμη καὶ παρθενικὸς ἐλοῦσθη εἰς τὸ γλυκύτατον αὐτὸ φῶς. Καὶ ὁ στίχος, διὰ τοῦ ὁποίου μία ψυχὴ ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ παντὸς ἀττικῇ ἐκφράζει ἑαυτήν, ἔχει ὄλην τὴν χάριν ἀνθυλλίου, θάλλοντος παρὰ τοὺς πρόποδας ἀττικοῦ λόφου.

Ὁ ποιητὴς εἶναι ὁργανισμὸς καὶ ἀνατροφή. Καὶ γεννᾶται καὶ γίνεται. Ὁ Ζάν Μορεάς ἐγεννήθη ἐδῶ καὶ ἔγεινεν εἰς τὸ Παρίσι . . . ».

« Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, τὸ γεγονός εἶναι ἐξόχως σημαντικὸν καὶ τιμητικόν. Ἕλλην ἀθηναῖος τὴν ψυχὴν ποιητής, — ἀδιάφορον ἂν ἔγραφε γαλλικά, — κατορθῶνων ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς τῆς Τέχνης, εἶναι φαινόμενον ἱκανὸν νὰ ὀμιλήσῃ εὐγλωττότατα περὶ τῆς πνευματικῆς εὐρωστίας τῆς νέας φυλῆς μας. Ἀκριβῶς διότι, ὅπως εἶπα, ὁ ποιητὴς, εἶναι ὁργανισμὸς καὶ ἀνατροφή. Ἄν καὶ τὰ δύο πρέπη ἀπολύτως νὰ συνυπάρξουν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι βέβαια τὸ κυριώτερον. Καὶ ὁ ὁργανισμὸς τοῦ Ζάν Μορεάς εἶναι ὁργανισμὸς Ἕλλην. Καμμία ἀνατροφή δὲν θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸν θεμελιώδη παράγοντα τῆς γεννήσεως. Καμμία διαπαιδαγώγησις, κανὲν περιβάλλον δὲν θὰ ἤμπορούσε ν' ἀλλάξῃ τὴν ψυχὴν. Ὁ Ζάν Μορεάς εἶναι ποιητὴς Ἕλλην. Καὶ ἡ δόξα του, κατὰ τὸ ἡμῖς τοῦλάχιστον, εἶναι δόξα ἑλληνική . . . ».

Ἡ « Ἰφιγένεια » ἐπαίχθη εἰς τὸ Βασιλικὸν Θεάτρον καὶ — παρ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τῶν ἀντιφρονούντων — εἰς τὸ Στάδιον. Πρωτοφανὴς ἐπιτυχία ἔσπεψε τὴν παράστασιν τοῦ Σταδίου καθ' ἣν τὸ ἀπειρον πληθὸς τῶν θεατῶν ἐνθουσιᾶσθαι ἔχειροκρότει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γάλλου ποιητοῦ τὸ ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πνεῦμα τὸ ὁποῖον αἰωνίως θὰ πτερυγίζῃ μέσα εἰς τὰ ἱερὰ ἐρείπια τῆς τρισενδόξου πόλεως, κάτω ἀπὸ τὸν ὀλογάλανον γλυκὺν οὐρανὸν τῆς.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΜΩΡΑΪΤΗΣ — Σ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ —

ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΛΕΙΒΑΔΙΩΝ

ΝΕΑ ἐνδοξος σελίς προσετέθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος πεσόντων ἡρωϊκῶν τέκνων τῆς αἰματοβαφοῦς Μακεδονίας φονευθέντων ὑπὸ Τουρκικῶν σφαιρῶν δύο γενναίων τέκνων τῆς.

Οἱ φονευθέντες ὀνομάζονται Μιχ. Μωραΐτης καὶ Σ. Φραγκόπουλος, ἦσαν δὲ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, οἵτινες ὑποβαλόντες πρὸ ἐνὸς ἔτους τὴν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ παραίτησίν των μετέβησαν εἰς τὴν ἰδιαίτεραν πατρίδα των Μακεδονίαν καὶ ἐκεῖ καταρτίσαντες μικρὸν σῶμα ἐκ Μακεδόνων ἐπεδόθησαν εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν ληστανταρτικῶν συμμοριῶν τῶν Βουλγάρων.

Ἡ μάχη καθ' ἣν ἐφονεύθησαν οἱ ἀνωτέρω δύο Μακεδόνες ἐγένετο ὡς ἑξῆς :

Τὸ ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Μωραΐτην Μακεδονικὸν σῶμα συγκεῖμενον ἐκ 35 ἀνδρῶν κατεδίωκε μίαν μεγάλην Βουλγαρικὴν συμμορίαν ἀποτελουμένην ἐξ 150 καὶ πλέον ἀνδρῶν.